Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.14, april 2019

Indledningen er redigeret af Klaus Nielsen og Kirsten Vad
Tilsyn ved ph.d. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2026

Indledning til

Sang i Anledning af Majestæternes Sölvbryllup den 22de Mai 1840

ved Vibeke A. Pedersen

Indhold

1 Anledning
2 Sangen
2.1 Form og melodi
2.2 Indhold
3 Kongen og folket
4 Efterliv
5 Anvendt litteratur

1 Anledning

Den 22. maj 1840 kunne Christian 8. og hans anden hustru, Caroline Amalie af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenborg, holde sølvbryllup. Det var et begivenhedsrigt år i kongehuset, for Christians forgænger, halvfætteren Frederik 6., var død i december 1839, og salvingshøjtideligheden skulle finde sted den 28. juni 1840.

Grundtvig skrev to meget forskellige sange med samme titel til sølvbrylluppet. Den første, hyldestvisen *Sang i Anledning af Majestæternes Sölvbryllup*, blev afsunget i Danske Samfund den 19. maj 1840 efter en tale, som Grundtvig havde holdt, mens den anden, *Sang i Anledning af Majestæternes Sølvbryllup*, blev afsunget af skoledrengene i Nyboder ved en stabelafløbning på selve sølvbryllupsdagen, se indledning til denne tekst her .

2 Sangen

2.1 Form og melodi

Formmæssigt er visen en tolinjet folkevisepastiche, der deler omkvæd og melodi, men ikke handling med *Elveskud* (DgF 47). Den gamle folkevise skildrer et møde med en mand og en elverpige, der får katastrofale følger, mens Grundtvig skifter den overnaturlige figur elverpigen ud til en ligeså overnaturlig havfrue og lader kontakten ende lykkeligt. Grundtvig sørger også for små variationer af omkvædet.

Pastichen er meget gennemført, idet klassiske folkevisetræk og -udtryk præger visen: Genoptaget subjekt, fx: "Skiøn Havfru hun" (strofe 2 og 4); typisk jagtsceneri: "rider med Høg og med Hund" og "bede [dvs. jage] de Dyr udi Lund" (strofe 3); imperativ med subjekt: "træd Du i Dansen med mig" (strofe 5); enkeltord og syntagmer: "Snekke" (strofe 9); "i løn" (strofe 1); inversion: "det giver jeg Dig" (strofe 12); hyldest i optativ formet over folkevisernes standardhilsen "Hil være" (strofe 17); svag allusion til Dagmarvisekomplekset: "Hun kommer med Glæde" (strofe 18, se DgF 132C, strofe 39: "Hun kom vden Tynge").

Melodiangivelsen "Hr. Olufs Kæmpevise" henviser til *Elveskud* (DgF 47B med førstelinjen "Her Oluf hand rider saa vide"), der i trykt form findes hos Syv som nr. 87 (1695) og i Abrahamson, Nyerup & Rahbek som nr. 35 (1812). I den sidste udgave finder man også melodien (bind 5, 1814, s. XXIX). Grundtvig har ejet begge folkeviseudgaver.

2.2 Indhold

I visen sammenflettes historie, mytologi og den konkrete begivenhed, sølvbrylluppet. Visens havfrue er velbevandret i Danmarks historie og omtaler bl.a. Lejre, hvor der i sagnkongetiden lå en kongsgård, og skjoldungeslægten, som de tidligste danske konger førte deres slægt tilbage til. Hermed gør Grundtvig kongens legitimitet historisk-mytologisk i stedet for guddommelig, som det ellers lå i enevældens tanker. Dette understreges af, at rigsæblet kobles sammen med Iduns æbler (strofe 11).

Når den oprindelige vises elverpige er skiftet ud med en havfrue, kan man forestille sig, at Grundtvig har ladet sig inspirere af, at det ifølge overleveringen var en havfrue, der spåede om kong Christian 4.'s fødsel, og at der således var en litterær tradition for dialoger mellem konger og havfruer, som fx *Havfruens Spådom*, der i nogle overleveringer har førstelinjen "DanKoning han lader en Hafffrue gribe" (DgF 42B). Derudover betyder selve havfruebilledet meget for Grundtvig, idet havfruen i hans digtning ofte er "den med Gefjon og lejlighedsvis andre asynjer konvergente Danmarkspersonifikation" (Toldberg 1950, s. 93).

Læs mere

Til det mere eventyragtige, der fjerner visen fra realiteterne, hører, at sølvbrudedronningen, Caroline Amalie af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Augustenborg, i den denne sang ikke nævnes ved navn.

3 Kongen og folket

Sølvbrylluppet fandt sted godt en måned før salvingen, der skulle foregå 28. juni 1840 på Frederiksborg Slot. Christian 8. var den sidste danske regent, der ved den lejlighed blev set offentligt med krone på, og salvingen blev den sidste i danmarkshistorien. Man kan sige, at det var en politisk ceremoni, der ikke stod i forbindelse med en samtidig opfattelse af, hvad magt og magtens berettigelse var, herunder kongens egen. I forbindelse med sølvbrylluppet skete der i øvrigt det, at kongeparret under en planlagt vandring fra landgangsbroen i Københavns havn til residenspalæet på Amalienborg ikke blev mødt af den forventede hyldest, men af "folkemassernes fuldstændige tavshed"(Adriansen 2003, bind 1, s. 85).

Avisen *Fædrelandet* bragte som følgeblad til nr. 173 fra 29. maj 1840 en opsummering af de taler, der blev holdt ved sølvbryllupsfestlighederne. Fælles for mange af talerne er glæden over de tiltag, som kongen allerede har foretaget, fx på sprogpolitikkens område i Slesvig, og ønsker om, at stænderpolitikken vil udvikle sig videre i demokratisk retning. I salvingsåret var forhåbningerne til den nye konge stadig store.

4 Efterliv

Da *Sang i Anledning af Majestæternes Sölvbryllup* er en udpræget lejlighedssang, er det naturligt, at den opnåede en del genoptryk i selve sølvbryllupsåret se tekstredegørelsens oversigt.

Netop den 22. maj 1840 blev Grundtvig udnævnt til ridder af Dannebrog – den eneste orden, han nogensinde modtog (Lundgreen-Nielsen 1995, s. 110).

5 Anvendt litteratur

- Abrahamson, Werner, Rasmus Nyerup & Knud Lyne Rahbek udg. (1812-1814) *Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen; efter A.S. Vedels og P. Syvs trykte Udgaver og efter haandskrevne Samlinger udgivne paa ny*, bind 1-5. København.
- Adriansen, Inge (2003) *Nationale symboler i Det Danske Rige 1830-2000*, bind 1-2. København.
- "Dronning Dagmar og Junker Strange" (1862) i Svend Grundtvig m.fl. udg. *Danmarks gamle Folkeviser,* udg. Svend Grundtvig, bind 3 (DgF 132). København.
- "Elveskud" (1856) i *Danmarks gamle Folkeviser,* udg. Svend Grundtvig m.fl., bind 2 (DgF 47). København.
- "Følgeblad" til *Fædrelandet* (1840), nr. 173, 29. maj. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1840) *Skjalde-Blik paa Danmarks Stjerne i Sølv-Bryllups og Kronings-Aaret 1840*. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1995) "Grundtvig og guldalderens København" i *Grundtvig-Studier,* s. 107-139. København.

- Syv, Peder (1695) *Et Hundrede Udvalde Danske Viser, Om Allehaande merkelige Krigs-Bedrivt og anden selsom Eventyr, Som sig her udi Riget Ved Gamle Kemper, Navnkundige Konger, og ellers fornemme Personer begivet haver, af Arilds Tid til denne nærværende Dag. Forøgede med det Andet Hundrede Viser Om Danske Konger, Kæmper og Andre, Samt hosføiede Antegnelser, Til Lyst og Lærdom*. København.
- Toldberg, Helge (1950) *Grundtvigs symbolverden*. København.